



LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd i Geislerska parken, Falun, projektnummer 1556

Linderson, Hans

2015

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2015). *Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd i Geislerska parken, Falun, projektnummer 1556*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2015:30). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00



LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON



21 Maj 2015

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr xx 2015:30

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ARKEOLOGISKA FYND I
GEISLERSKA PARKEN, FALUN, PROJEKTNUMMER 1556**

Uppdragsgivare: Dalarnas Museum, box 22, 791 21 Falun. Org nr 883200-8349

Kontaktperson: Eva Carlsson, 023-765513

Område: Falun **Prov nr:** 83239-83249 **Antal Prov:** 11

Dendrokronologiskt objekt: Rustbädd A25, Träkonst. A86,90 och stolpe A35,38

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr :	Träd -slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Dateringar med lägre säkerhet, fällningsår
83239	1	Tall	155	Sp=52, ej W	1705	1705-1725	
83240	2	Tall	142	Sp=51, ej W	1702	1702-1712	
83241	3	Tall	64	Sp=40, ej W			(1658-1688)
83242	10	Tall	89	Sp=55, ej W	1622	V 1622/23	
83243	13	Tall	95	Sp=?, nära W	X		(1625-1635)
83244	14	Tall	109	Sp=80, nära W	X+4		(1629-1639)
83245	15	Tall	53(1)	Sp=47, W	X-31		(V 1594/95)
83246	17	Tall	98	Sp=40, ej W	1624	V 1624/25	
83247	18a	Asp	27	Ej W	Ej datering	-	
83248	19	Tall	211	Sp=89, ej W	1620	1621-1623	
83249	18b	Tall	10	W	Ej datering	-	

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Rustbädd, prov 1-3

Prov 1 och 2 korrelerar väl dendrokronologiskt, sannolikt är de avverkade samtidigt. Detta har inträffat någon gång under **åren 1702-1712**. Proveniensen: **västra Dalarna- Hedmark i Norge**. Prov 3 är helt avvikande prov 1 och 2 och har inte samma ålder. Bedömningsvis är den avverkad under åren 1658-1688.

Stolpar prov 10, (15), 17 & 19

Undantaget prov 15, dateras de övriga så att avverkningen har skett under **några vintersäsonger 1622/23 och 1624/25**. Prov 19 får en något bredare dateringsmarginal men kan vara avverkad så sent som vintern 1623/24. Virket förefaller vara hämtat från vitt skilda platser i **Dalarna**. Prov 15 får en inte helt säker datering så att den bör vara avverkad vinterhalvåret 1594/95. Den avviker även från de tre övriga genom att den inte kordateras dendrokronologiskt med dessa.

Träkonstruktion A86 samt stolpe A90, prov 13, 14 & 15

Proverna dateras inbördes väl, ändå är dateringen mot kronologier inte helt säkra. Min bedömning är att den är mycket sannolik. Hur proven förhåller sig till varandra dateringsmässigt beskrivs i tabellen med X. Det är således mycket sannolikt att X är lika med år 1625.

Prov 13 och 14 bedöms vara avverkade samtidigt någon gång under åren 1629-1635 och prov 15 vinterhalvåret 1594/95. Den senare bör därför rimligen vara återanvänd.

Proveniensen är Dalarna.

Träram A52, prov 18

Provpåsen innehöll två prover, här kallad a respektive b, från olika trädslag. 18a-provet var asp och 18b-provet var tall båda hade för få årsringar för att dateras.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har dateringar med lägre säkerhet noterats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891 , 0738-448812